

Datu valsts inspekcija

Elijas iela 17, Rīga, LV-1050, tālr. 67223131, e-pasts info@dvi.gov.lv, www.dvi.gov.lv

Rīgā

25.03.2021. Nr. [..]

Uz [..]

[..]

*Par parādu atgūšanas
pakalpojuma sniedzēja rīcību*

Datu valsts inspekcija (turpmāk - Inspekcija) saņēma [..] (turpmāk – iestāde) 2021.gada 1.marta vēstuli Nr. [..] (*Inspekcijā saņemta 2021.gada 1.martā un reģistrēta ar Nr. [..]*) (turpmāk - Vēstule), kurā tā lūdz Inspekciju kā kompetento iestādi sniegt viedokli, vai parādu atgūšanas pakalpojuma sniedzējs, uzsākot parādu atgūšanu ārpusstiesas ceļā, no parādniekiem (patērētājiem) ir tiesīgs pieprasīt iesniegt parādu atgūvējam izziņu no Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (turpmāk – VSAA) par sociālās apdrošināšanas iemaksām un apdrošināšanas periodiem, kā arī parādnieka norēķinu konta izdruku informāciju patērētājam, vai arī parādu atgūšanas pakalpojuma sniedzējam kā datu pārzinim ir noteikts konkrēts personas datu apjoms, kādu tas drīkst apstrādāt, veicot attiecīgo komercdarbību.

Izvērtējot Vēstulē minēto informāciju, Inspekcija sākotnēji paskaidro, ka personas datu apstrādes tiesiskais ietvars noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2016/679 par fizisko personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (turpmāk – Regula) un Fizisko personu datu apstrādes likumā (turpmāk – FPDAL).

Saskaņā ar Regulas 6.panta 1.punktu apstrāde ir likumīga tikai tad, ja ir piemērojams vismaz viens no 6.panta 1.punktā minētajiem pamatojumiem (Regulā ir noteikti seši vispārīgi tiesiskie pamati: piekrišana, līguma izpilde, juridisks pienākums, sabiedrības intereses, vitālo interešu aizsardzība un leģitīmo interešu ievērošana). Proti, tikai pastāvot kādam no minētajiem tiesiskajiem pamatiem, personas datu apstrāde tiek atzīta par tiesisku. Papildus tiesiskā pamata nodrošināšanai, pārzinim veicot personas datu apstrādi, ir jāievēro arī Regulas 5.pantā minētie personas datu apstrādes principi un saskaņā ar tiem personas dati ir jāapstrādā likumīgā un pārredzamā veidā, nodrošinot godprātību pret tām personām, kuru personas datus apstrādā.

Nemot vērā minēto, Inspekcija paskaidro, ka parādu atgūšanas pakalpojuma sniedzējam ir tiesības veikt personas datu apstrādi, ja šādai rīcībai pastāv Regulas 6.panta 1.punktā noteiktais tiesiskais pamats un tiek ievēroti visi 5.pantā noteiktie principi. Līdz ar to ir izvērtējams, vai parādu atgūšanas pakalpojuma sniedzēja veiktajai personas datu apstrādei (pieprasot minēto informāciju parādniekam, uzsākot parādu atgūšanu ārpusstiesas ceļā) ir konstatējams tiesiskais pamats.

Inspekcija norāda, ka parāda ārpustiesas atgūšanas uzsākšanas stadijā veiktā **personas datu apstrāde nevar tikt balstīta uz Regulas 6.panta 1.punkta a), b) un d) apakšpunktā noteikto tiesisko pamatu**. Konkrētajā gadījumā nav konstatējamas līgumattiecības starp parādnieku un parāda ārpustiesas atguvēju (Regulas 6.panta 1.punkta b) apakšpunkts), kā arī nepastāv apstākļi, kas liecinātu, ka apstrāde ir vajadzīga, lai aizsargātu datu subjekta vai citas fiziskas personas vitālas intereses (Regulas 6.panta 1.punkta d) apakšpunkts).

Izvērtējot Regulas 6.panta 1.punkta a) apakšpunktā minētā personas datu apstrādes tiesiskā pamata (datu subjekta piekrišana) piemērojamība konkrētajā gadījumā, Inspekcija paskaidro, ka viens no galvenajiem priekšnosacījumiem likumīgai datu subjekta piekrišanai ir tas, ka piekrišanai ir jābūt brīvi sniegtai. Regulas 42. apsvērumā norādīts: piekrišana nav uzskatāma par brīvi izteiktu, ja personai nav īstas vai brīvas izvēles, tā nevar atteikties vai atsaukt savu izvēli bez nelabvēlīgām sekām. Tā kā konkrētajā situācijā pastāv risks, ka parādniekam iestāsies nelabvēlīgas sekas, piekrišana nevar tikt uzskatīta par brīvi sniegtu, līdz ar to **piekrišana arī nav izmantojama kā likumīgs personas datu apstrādes tiesiskais pamats**.

Izvērtējot Regulas 6.panta 1.punkta c) un e) apakšpunktā minētā personas datu apstrādes tiesiskā pamata (uz pārzini attiecināmu juridisku pienākumu izpilde; uzdevuma, ko veic sabiedrības interesēs vai īstenojot pārzinim likumīgi piešķirtās oficiālās pilnvaras izpilde) piemērojamība konkrētajā gadījumā, Inspekcija norāda, ka Parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēja darbību, kā arī prasības kreditoram un parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējam attiecībā uz parāda atgūšanu noteic Parādu ārpustiesas atgūšanas likums, kura 8.panta pirmā daļa noteic, ka parādniekam ir pienākums sadarboties ar kreditoru un parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēju. Minētā likuma otrā un trešā daļa paredz, ka, ja parādnieks atzīst parādu pilnībā vai daļēji, bet nespēj to atmaksāt kreditora vai parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēja noteiktajā kārtībā vai termiņā, parādnieks, pamatojot, kādēļ maksājuma saistību izpilde nav iespējama, ir tiesīgs piedāvāt savu maksājuma saistību nokārtošanas kārtību un termiņu. Savukārt, kreditors vai parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējs izskata šā panta otrajā daļā minēto parādnieka priekšlikumu maksājuma saistību nokārtošanai un sniedz parādniekam atbildi.

Nemot vērā minēto, secināms, ka parādniekam ir pienākums sadarboties ar parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēju parāda atgūšanas darbību laikā un tiesības vienoties/sadarboties ar parādu ārpustiesas atguvēju par parāda segšanas kārtību un termiņu. Tomēr, Inspekcijas ieskatā, šī norma neparedz parādu atgūvējam tiesības pieprasīt parādniekam iesniegt izziņu no VSAA par sociālās apdrošināšanas iemaksām un apdrošināšanas periodiem, kā arī parādnieka norēķinu konta izdruku, uzsākot parādu atgūšanu ārpustiesas ceļā.

Inspekcija norāda, ka informācijas pieprasīšana no parādnieka, proti, iesniegt parādu ārpustiesas atgūvējam izziņu no VSAA par sociālās apdrošināšanas iemaksām un apdrošināšanas periodiem, kā arī parādnieka norēķina konta izdruku, būtu nepieciešama gadījumos, kad parādnieks apgalvo, ka tam nav atbilstošs ienākumu apmērs, lai tam būtu iespēja segt savas parādsaistības parādu atgūvēja norādītajā apmērā un termiņā. Līdz ar to parādu ārpustiesas atgūvējs, iegūstot konkrēto informāciju, pārlicinātos par parādnieka teiktā patiesumu, proti, ka parādnieka ienākuma apmērs tiešām nav atbilstošs, lai tam būtu iespējas segt savas parādsaistības, parādu atgūvēja piedāvātajā termiņā un apmērā. Informācijas iegūšana tādejādi varētu dot pamatotu iemeslu piedāvāt citu labprātīgu saistību izpildes risinājumu.

Ievērojot minēto, **Inspekcija konstatē, ka Parādu ārpustiesas atgūšanas likums nenoteic juridisku pienākumu (Regulas 6.panta 1.punkta c) apakšpunkts) parādu ārpustiesas atgūvējam pieprasīt minētās ziņas no parādnieka, uzsākot parādu atgūšanu ārpustiesas ceļā**. Tāpat Inspekcija norāda, ka minētā rīcība nevar tikt atzīta par tādu, kas vajadzīga, lai izpildītu

uzdevumu, ko veic sabiedrības interesēs vai īstenojot pārzinim likumīgi piešķirtās oficiālās pilnvaras (Regulas 6.panta 1.punkta e) apakšpunkts).

Atbilstoši Regulas 6.panta 1.punkta f) apakšpunktam personas datu apstrāde ir atļauta, ja tā ir vajadzīga pārziņa vai trešās personas legītīmo interešu ievērošanai, izņemot, ja datu subjekta intereses vai pamattiesības un pamatbrīvības, kurām nepieciešama personas datu aizsardzība, ir svarīgākas par šādām interesēm, jo īpaši, ja datu subjekts ir bērns.

Eiropas Savienības Tiesa 2017.gada 4. maija sprieduma lietā *Rīgas satiksme C 13/16*, EU:C:2017:336, 28. punktā norādīja, ka Direktīvas 95/46 7. panta f) punktā¹ ir paredzēti trīs kumulatīvi nosacījumi, kam ir jābūt izpildītiem, lai personas datu apstrāde būtu likumīga, proti, pirmkārt, datu pārziņa vai trešo personu, kurām dati tiek atklāti, likumīgu interešu esamība, otrkārt, vajadzība apstrādāt personas datus likumīgo interešu ievērošanai un, treškārt, nosacījums, ka neprevālē tās personas pamattiesības un brīvības, uz kuru attiecas datu aizsardzība.

Ievērojot minēto, pārzinim, piemērojot šo tiesisko pamatu personas datu apstrādei, katrā gadījumā ir jāveic izvērtējums, vai pastāv minētie apstākļi.

Inspekcija pirmšķietami nesaskata pārziņa (parādu atgūšanas pakalpojuma sniedzēja) likumīgo interešu esamību, parāda atgūšanas uzsākšanas stadijā pieprasot parādniekam iesniegt izziņu no VSAA par sociālās apdrošināšanas iemaksām un apdrošināšanas periodiem, kā arī parādnieka norēķinu konta izdruku, **tādējādi secināms, ka parāda ārpustiesas atgūšanas uzsākšanas stadijā veiktā personas datu apstrāde pirmšķietami nevar tikt balstīta uz Regulas 6.panta 1.punkta f) apakšpunktā noteikto tiesisko pamatu.**

Ievērojot minēto, Inspekcija secina, ka parādu atgūšanas pakalpojuma sniedzēja veiktajai personas datu apstrādei (pieprasot minēto informāciju parādniekam, uzsākot parādu atgūšanu ārpustiesas ceļā) nav konstatējams tiesiskais pamats.

Vienlaikus Inspekcija paskaidro, ka saskaņā ar Regulas 4.panta 7.punktu par personas datu apstrādes atbilstību ir atbildīgs pārzinis – fiziskā vai juridiskā persona, publiska iestāde, aģentūra vai cita struktūra, kas viena pati vai kopīgi ar citām nosaka personas datu apstrādes nolūkus un līdzekļus. Līdz ar to tikai pārzinis zinās konkrētās personas datu apstrādes nolūkus, līdzekļus, kā arī citus personas datu apstrādes aspektus. Tādējādi, saņemot papildus informāciju/skaidrojumu no paša parādu atgūšanas pakalpojuma sniedzēja, Inspekcijas viedoklis var mainīties attiecībā uz Regulas 6.panta 1.punkta f) apakšpunktā noteiktā tiesiskā pamata piemērojamību.

Direktore

J.Macuka

[..]

IZRAKSTS PAREIZS

¹ Identisks regulējums ietverts Regulas 6.panta 1.punkta f) apakšpunktā